

**Pol Ina Giruma Karena
Timoti
Kurina
(1 Timothy)
Vonaviakova**

Timoti ina dobu na Eisiya Maina ma ina maduwa na Jiu wavine ma ina mamai na Grik tomowa. Tuna na yaragina ma Keriso ivi tumaghaneɪ da Pol yavata ibababa ma Bada varana idimadimeɪ. Pol ina giruma karena Timoti kurina na nota aroba isisiyeɪ.

Sago na ivona da Timoti ita kitaruvai iyamna vibeyebeyena vibero Keresiyana kamosiyai ituputupuwa. Vibeyebeyena na Jiu ma kupuna damsi i kiki ivi kiiwawai. Ma ivi tumaghana da bera kudubina dobuwai takitakitai ma tavovotovoni, tupuwita yavata, peyarina na berona kavakava. Ivonavona da iyavo kava bera aroba ina berai na ti damsi kava yawasa makamakii nonowina ina viiya. Berasi na weni, akova gavugavuna gwabisiyai, vavai ma siya viya ke ina kani, ma bade ke ina tavine.

Ma kana viruwa na Pol igiruma Timoti kurina da ikikava vokavara ketana maninina iti beyebeyena ma ikikava Keresiyana kii koyakoyagha ita vinesi. Ivona da iyavo kava Keresiyana ini badesi bo ini vitesi na i yawasa na maninina kavakava.

Ma turinai Pol, Timoti ivonaverei da ikikava ita biga bubuna Yesu Keriso kubiine ma aviyav-

isina kava ita berai wawaya bogii ma bogiyyai Keresiyana kamosiyai kurisi.

Pol ina nota weni nakanani ireregghi.

Sapta 1:1-2 Giruma ivotawei.

Sapta 1:3 da ku 3:16 Vokavara maninina ma ikikava Keresiyana kii koyakoyagha ina vinesi.

Sapta 4:1 da ku 6:21 Timoti ivonaverei da ikikava ita biga.

¹ Taku Pol agirugiruma. God na kata Viviyawa ma bade Yesu Keriso* titumaghanei. Ma ivi ruwa rewapana ivereku da taku Yesu Keriso ina aposol.

² Kiiwa kiiwa, Timoti kurim. Am vitumaghana kubiine, tam natuku vaghata.*

Ainowi Mamai God ma Yesu Keriso ita Bada kurisi da i agabiibai, i vikamyuyuwa ma i nuwanuba ina verem.

Vibeyebeyena vibero wawayisi ita kitaruvisi.

³ Rorova avomiiri ku Masedoniya dobuna na sisiya bagibagina kurim atere da Epesas kwanatuna kamonai kuta makai. Nani dobunai wawaya viya vibeyebeyena vibero ibeyebeyena, tuna kubiine avonem da gwabisiyai kuta makai ma kuta vonesi da ita voterei. ⁴ Giu gurigurisi ma i kaekiki mau kii vava isisiyei enenae da ti mani kamosiyai ikawapata. Kevonesi da ina voterei, tuna na ke God ina biga. God titumaghanei da ina biga takova bubuni. ⁵ Aku sisiya bagibagina avereverem da turaturata

* **1:1:** Keriso: Grik damsi gamosi evonavona bo 'Keriso' ma Hibru damsi gamosi evonavona bo 'Mesaya.' Ivi ruwa iyamna 'God ina Vivinevine Wawayina.' * **1:2:** Apos 16:1

ini nuwaviinavivirana. Nuwaviina ina keta na weni. Damina taviya da meni berana na berona ma meni berana na biibiina na biibiina kavakava taberai. Ma nuwanuwata yagharinai Keriso titumaghana bubuni. ⁶ Ma nani vibero wawayisi keta vaghata ivi wapai ma sisiya wapawapa eberaberai da isiwana. ⁷ Ekayokayowei da Moses ina vonaviyoyovana iti beyebeyena. Ma ke ita vivinimaya, isisiya ma ke itakovi da aviyavisina isisiyei.

⁸ Takovi da Moses ina vonaviyoyovana na biibiina maranai wawaya ina nunura bubuni. ⁹⁻¹⁰ Ma bade takovi da Moses ina vonaviyoyovana na ke wawaya maninisi kubiisi ma beroberosi kubiisi iterei. Ti damsi na kawakiikiisi ma kayotiranisi. Ti na God ke ita vivitumaghanei ma berabero eberaberai. Ti na ke vovokaravisi ma God ibarei. Ti mani i mamai mau ma i maduwa mau bo wawaya wapawapa ikiivunuwana. Ti na ipekana wapawapa ma tavine ketana maninina ivoterei da vimogo ma viputona eberaberai. Ti na wawaya ipatupatumisi ma igimaresi da i sleiv. Ti na viviberosi ma i vonakiiyapa bagibagisi etereterei na mara nonowa ikiigiiyei. Ti na imamatara bero, ma bera peyarisi eberaberai da vibeyebeyena kiimatanina ke ita kivikivini. ¹¹ Ma God ivi tumaghaneku da kana kadara kubiine nani vibeyebeyena kiimatanina ati beyebeyena. Ma Keriso varana biibiina kuriku ivi damani da ata dimei.

God ina agabiibai Pol kurina.

¹² Ita Bada Yesu Keriso aikiikiiwei da aku biga kubiine rewapana ivereku. Ma aikiikiiwei

da ivi tumaghaneku ma ivineku da kubiine ata biga. ¹³ Namanaki karenai avi avaberowei, akayoghakighakiyei, ma avi agaberowei, ma kegha da ivi kamyuyuweku, iyamna aku vitumaghana kegha da ke atakovi aviyavisina aberaberai.* ¹⁴ Ita Bada ina agabiibai irakata kirakai kuriku da Yesu Keriso gwabinai vitumaghana ma nuwaviina apanani. ¹⁵ Vonavaghata nuwanuwata kudubinai tivaghinei ma titumaghanei. Ma vonavaghata na weni, Yesu Keriso ipisi ku dobu berabero wawayita iti yawasita kubiine. Ma taku na abero kirakai, ¹⁶ ma kegha da God ivi kamyuyuweku. Ina kayowana da Yesu ina nuwanuba ati debei wawaya kurisi, tuna kubiine taku, berabero tomowiku, ivi kamyuyuweku da ati matakira wawaya kurisi. Wawaya ita kitiku ma Yesu iti tumaghanei ma yawasa makamakii nonowina ita viiya. ¹⁷ Vokavakavara ma vigheghena Kiivavo Ghamana kurina. Tuna makamakii nonowina, ke meyani ina rabobo. Ke kovokovoghina da matatiyai takitai ma tuna kava na God vaghata. Mara nonowa wawaya ini ghegheni ma ina vokavakavari. Amen.

¹⁸ Natuku Timoti, aitunghanem da aku sisiya kuna kivini. Rorova peroperoveta kam sisiya God gwabinai iviyya na ivonem, ma bade avonavona meyem. Ma nani sisiyisi na am kapiya, tepanai kuni ghaviya bubuna God varana biibiina kubiine. ¹⁹ Ma nuwanuwam yagharinai am vitumaghana kevokikini, damina kuna viiya da meni berana na berona ma meni berana na biibiina

* **1:13:** Apos 8:3, 9:4-5

na biibiina kavakava kuna berai. Wawaya viya weni berasi ibarei, tuna kubiine i vitumaghana ivi beroi. ²⁰ Wawayisi kamosiyai na Haimeneyosi ma Ariksanda. Namada Seitan ku imana ateresi da kovogha ina viiya. Gwabinai akova ina viiya da God ke ini avaberowei.

2

Ikikava kata vokavara.

¹ Vaghina, aku sisiya ghamana na weni. Kona nipowana God kurina, koni nowi da ini vitemi, ma koni nowi wawaya kudubina kubiisi, ma God koni kiikiwei. ² Ma bade kona nipowana kiikiivavo ma babada ghamaghamasi kubiisi da nuwanubiiyai ma pikatiyai tamakai. God kurina tavo pepeta ma ti wawaya bubuna. ³ Tanipowana babada kubiisi na tuna bera biibiina God kata Viviyawa ku matana. ⁴ Ina kayowana da wawaya kudubita iti yawasita ma vonavaghata katakova bubuni. ⁵ God na sago kava. Ma wawaya ma God kamoputiyai na tetete wawaya sago emakamakai da ivi sagota. Tuna wawayina na Yesu Keriso, ⁶ ma peyarita kubiita ivere meyei. Rabobo ma berabero ivovotanita na Yesu igimarataweta. Marana vaghata inekiibau na God ivi debei da ina kayowana da wawaya kudubita iti yawasita. ⁷ Tuna kubiine God ivineku da taku aposol, da varana biibiina ata dimei kupuna wawayisi kurisi ma ati beyebeyena da sisiya vaghata iti tumaghanei. Vonavaghata avonavonemi, ke ata vivibero.*

⁸ Aku kayowana da tomotomowa maninisi ina nipowana, ma maranai ina nipowana na imasi

* 2:7: 2Tim 1:11

ina ruepai ma nani kamoni ke sago nuwapughu bo vikawapata ina makai. ⁹ Ma bade aku kayowana da wivine ke ina kayovigesiro. Ini gara bubuna ma ke gara miiyanisi ghamaghamasi ini kote. Uyawisi ke ina piro vigayagaya ma ke tinayodi ere gold bo posaru ere pels ini kote.* ¹⁰ Wivine iyavo kava God evovokavakavari na bera biibiisi ita bera da wawaya iti gheghenisi, ke kii gara bo kii tinayodi bo kii posaru kitana kubiine. ¹¹ Ma wivine kurisi kuni beyebeyena na ini yanota ma ina vopepeta. ¹² Ma taku na ke ata vivivaghinei da wivine tomotomowa ina ghekuyowesi bo ini beyebeyena kurisi. Ti na ini yanota. ¹³ Konotai da God, Adam iyamoni ma murinai Eve iyamoni.* ¹⁴ Ma bade ke Adam sisiya vibero iti tumaghanei, Eve mota ina sisiya ivi tumaghanei da God ina sisiya bagibagina ivi kiigiyei.* ¹⁵ Ma wivine ini tuwa na natunatusi ina koyagha bubunisi ma mara nonowa i yawasa na maninisi. Ma ere vitumaghanisi ma ere nuwaviinisi ina makamakai na God ini yawasisi.

3

Keresiyana kii vinoraveraveyana.

¹ Ma sisiya sago ana vonem, sisiyina na vonavaghata. Iyavo kava ekayokayowei da ekalesiya iti badesi, ma Keresiyana iti noravesi na nota biibiina iviyya. ² Ma wawaya kuna vinei da Keresiyana ini noravesi* na kekitai da

* **2:9:** 1Pit 3:3 * **2:13:** Gen 2:7, 21-22 * **2:14:** Gen 3:1-6
 * **3:2:** Keresiyana ini noravesi. Kanuma ina ku nevaneva Keresiyana ekoyakoyaghisi.

gwabinai berona kegha, ma kawana sago kava, nota manininai ini potepote meyei, ma kana vava biibiina. Nuwabiibiiai numataya ina tinariyariyesi ina ku numa. Ma bade kovokovoghina da ini beyebeyena bubuna.* ³ Tuna na ke umaneghaneghana, ke nuwapughupughuna bo kayakayayina ma nuwanuba wawayina. Ma mane ke ina kirorowei. ⁴ Kawana ma natunatuna ina koyagha bubunisi, ma bade natunatuna na vovoPETETISI ma vovotekatekasi, ⁵ iyamna tomowa kawana ma natunatuna ke ina koyagha bubunisi na ke kovokovoghina da God ina wawaya ina koyaghisi. ⁶ Ma Keresiyana kii vinoraveraveyana na namadani kava Yesu ita vivitumaghanei. Wawaya wekarakava vitumaghana ivi karei na ke kuna vinei. Mikeda kuta vinei na ita kayotata na God kovogha ita verei. Tuna nakanani ma Devil ikikava ikayotata na kovogha ipanani. ⁷ Ma bade Keresiyana kii vinoraveraveyana kana vava ina biibai iyavo kava ke iti tumaghana kamosiyai. Kana vava berona na iyavo kava ke iti tumaghana na ini avaberowei da ina peku ma Devil ina ku poko ina kona.

Keresiyana kii koyakoyagha.

⁸ Ma bade Keresiyana kii koyakoyagha biibiisi ina makai.† Ti damsi na iti wawaya manini, sisiya vibero ke iti sisiyei, ma wain ke ituma kirakiiyei, ma mane ke ita kirorowei. ⁹ Ti na nuwanuwasi yagharinai God vonana vaghata

* **3:2:** Tait 1:6-9 † **3:8:** Kii koyakoyagha. Tupuwa ina ku nevanewa Keresiyana ekoyakoyaghisi.

ini tumaghanei. ¹⁰ Kunona i yawasa kuna kita bubuni da vaghina bo kegha. Mikeda vaghina na kuna vinesi da Keresiyana kubiisi ina vobigabiga. ¹¹ Ma Keresiyana kii koyakoyagha kakawasi na bade nakanani, ti na wawaya maninisi, ke ita viviyanuwe, ke itumuma neghanegha, ma kovokovoghina da kuni tumaghanesi da i bera kudubina ina bera bubuni. ¹² Ma Keresiyana kii koyakoyagha na kawana sago kava ma kuna kitai da kawana ma natunatuna ekoyakoyagha bubunisi. ¹³ Ma ina biga ina bera bubuni na wawaya ini ghegheni. Ma kana vava biibiina kubiine taraboga ina panani da ina nota ini rewapana ma ikikava Yesu Keriso itumaghanei na ini debei wawaya kurisi.

Vibeyebeyena ghamana.

¹⁴ Anotanotai da mara gisina kava na ana pisi da ana kitim, ma kegha da weni sisiyisi agirugiruma kurim, ¹⁵ iyamna mikeda ana vivinevira na weni girumina ini akovim da ikikava tota God ina wawaya kata makai, tota ekalesiya na God yawayawana ina rakaraka. Ma tota vitumaghana damta na nakanani ma vonavaghata kana kowora bo kana oga. ¹⁶ Vonavaghata, God ina nota ghamaghamasi ma gavugavusi iyamsi irakata, ma notasi na weni.

Ivi wawayota da viyota ikotei,

Ma Kanuma Vovokaravina ivi debei da tuna na vonavaghata,

Ma bade aneya matasiyai ikitai.

Ma kana vava dam ma dam kamosiyai wawaya idimei,

da dobu ku kudubina ivi tumaghanei,

ma God iviitawe i da ighae ku kunuma da kana kadara kamona i emakamakai.

4

Vibeyebeyena vibero wawayisi.

¹ Kanuma Vovokaravina ivi debei da karako ina nena e da Yesu ina vovira kana ku mara na nani kamona i wawayi viya vitumaghana vaghata ina voterei ma kanuma viviberosi ina kivinisi ma i vibeyebeyena vibero ina votekatekei. ² Nani vibeyebeyenina na wawayi miiriruwaruwasi ma viviberosi gwabisiyai epipisi. Ti wawayisi berabero ibera kirakiiyei da karako nuwanuwasi gudugudusi. Ma ke sago damina ita viiviiya da aviyavisina eberabera i na biibiina bo berona. ³ Ma bade sisiya bagibagisi etereterei da wawayi ke ina tavine ma vavai ma siya voviyavina kava ina kani. Ma kegha da God vavai ma siya kudubina iyamoni da iyavo kava itumaghane i ma vonavaghata iakovi na ere nipowanisi ini kiikiiwa ma ina kam. ⁴ Aviyavisina kudubina God iyamoni na biibiina, ke tabarei. Ma aviyavisina taviiviiya na tanipowana ma tikiikiiwa God kurina, ⁵ iyamna vonana ma nipowana tepanai na God ini biibiini.

Yesu Keriso ina bigabiga biibiina.

⁶ Iyavo kava itumaghana na weni sisiyisi kevi damani kurisi. Nakanani kuna berai na tam Yesu Keriso ina bigabiga biibiim. Vitumaghana ina vonavaghata kamona i kugogo ma vibeyebeyena maninina kukivini da karako nota magura kuviiya. ⁷ Ma giu katamanisi ma wivine moramorapisi kii varagutugutu viviberosi na keveruvuvurei. Mara nonowa

kevi beyebeyena meyem da tam na God ina wawaya kiimatanim. ⁸ Tupuwim kekoyagha bubuni ma ini dagudagu kirakai da ini rewapana, tuna na bera biibiina. Ma kanumim kevi beyebeye bubuni da God ina kayowana kava kuna berai, tuna berana na ibiibii kirakai. Kuna berai da kanumim ini rewapana ma ini vitem da am yawasa dobuwai ina biibai, ma ku tepana rabobo murinai na am yawasa ina biibii kirakai. ⁹ Weni sisiyisi na vonavaghata, nuwanuwata kudubinai tivaghinei ma titumaghanei. ¹⁰ Tipaparana ma tabiga kirakai, iyamna ita nota kudubina God makamakii nonowina kurina tatereterei. Tuna na kata Viviyawa ma iyavo kava itumaghanei na ini yawasisi.

¹¹ Weni vibeyebeyenina kevi damani wawaya kurisi ma sisiya bagibaginai kevonesi da ina kivini. ¹² Tam yaragim ma kegha da ke kuni vaghinei da wawaya ina tereoruwem. Am sisiya, am bera, am nuwaviina, am vitumaghana, ma am yawasa kudubina na maninina kavakava na nakanani kevi matakira vitumaghana damsi kurisi. ¹³ Karakava ana pisi. Kuna koyakoyaghiku ma kamonai na wawaya kurisi God vonana kuna viviyavi, kuna vibeyebeyena ma kuna dimadima. ¹⁴ Ma kam puyo ke kuni notawapei, nani puyona peroperoveta ivivi sisiyei ma vinoraveraveyana kudubisi imasi ku tepam iterei na Kanuma Vovokaravina iverem. ¹⁵ Ma avonavonem da weni bigasi na am nota kudubinai keberai. Kevere meyem da wawaya matasiyai ina kitim da tam biga biibiina keberaberi. ¹⁶ Kekitaruvim,

ma bade am vibeyebeyena kekitaruvai. Mara nonowa weni nakanani kuna beraberai da tam ma iyavo kava iyanem na mara damonai nuwapoya ghamana kona veruvuvurei.

5

Ikikava vitumaghana damsı ita koyagha bubunisi.

¹ Tomowa magurina ke kuna yeghai. Kevona pikapikei, keberai da tuna nakanani ma am mamai vaghata. Ma tomotomowa yarayaragisi keberisi da ti na varewaresim. ² Wivine magumagurisi keberisi da nakanani ma am maduwa. Ma wivine vusi na nota manininai kevi novunovunesi.

³ Kwapukwapura kiikayokayosi ma vivikamyuyuwisi na kovi vitesi ma kovopepetisi. ⁴ Ma kwapura ere natunatuna bo tuputupuna na ti damsı i biga da kwapura ina koyaghi. Magurisi ikoyaghita na bade takoyaghisi. Wawaya itakovi da Keresiyana ita biga da ita rakaraka takoyagha bubunisi. Nani bigana ini nao ma God ku matana na bera biibiina. ⁵ Ma kwapura kiikayokayona ina kina kava, kana koyakoyagha kegha na nani kwapurina ina nota kudubina God kurina etereterei da mara nonowa, mariyai ma didibaraı, eniponipowana da God ini vitei. ⁶ Ma mikeda kwapura sago tupuwa yawasina inuwabiibiyei na tupuwina yawayawana ma kanumina na namada irabobo. ⁷ Weni sisiyisi vitumaghana wawayisi kevonavinotisi da ina kivina bubuni da ke sago ina bera beroi da wavuna ina kavari. ⁸ Meni wawayina kawana ma

natunatuna ma kana moramorapa ke ita koyagha bubunisi, tuna na Keriso ibarei. Ibero da wawaya ke iti tumaghana, ma ibero kirakai da vitumaghana wawayina ina rakaraka ke ita koyakoyaghisi.

⁹ Kwapura kana madegha 60 ma ku tepana na vaghina, meni dobunai kwapukwapura kii vava kugiruma na kana vava nake keterei da ekalesiya gwabisiyai vivita ina viiya. Ma kokitai da nani kwapurina na itavine da mara sago kava, ¹⁰ ma kana vava biibiina. Bera biibiisi eberaberai, natunatuna ikoyagha bubunisi, nuwabiibiyai numataya etitinaryariyesi, Kerisiyana turaturana kaesi ekowakowa, wawaya i nuwapoya avai na ivitesi ma everevere meyei da bera biibiisi kava eberaberai.

¹¹ Ma wivine vusi kwapukwapurisi kii vava ke kuna giruma da vivita ina viiya, iyamna karakava tupuwa ina kayowana ini badesi na bera wapawapa ina berai. Nakanani ina berai na i vonakiiyapa bagibagisi Keriso kurina iterei na ini kiigiyei da i vitumaghana ini beroi. ¹² I vonakiiyapa bagibagisi ini kiigiyei na God ku matana ti na berabero iberai. ¹³ Ma bade kwapukwapura vusi na ina baba wapawapa, vinumarugenara ma ku tepana na ina viviyanuwe ma wawaya kurisi ini yaranatitirana da ku kamosi ina rui. Ma wawaya ti mani i bera ita kitakuyowei ma kegha da ina vivisisiyapawopawo. ¹⁴ Tuna kubiine aku kayowana da kwapukwapura vusi na ina tavineme ma ini tuwa, ina makai da kakawasi ma natunatusi ina koyagha bubunisi. Nakanani ina berai da kata ghaviya Seitan ke kovokovoghina da kata vava ina kiiviberoi. ¹⁵ Kwapukwapura viya na-

mada ikiibutaweta da Seitan ekivikivini. ¹⁶ Ma mikedda Keresiyana wavine ina rakaraka kamonai kwapukwapura viya emakamakai na wavinena ina biga da ina koyaghisi. Ke vaghina da nani vitana ekalesiya ina veresi. Ma kwapukwapura kii kayokayosi, iyavo kava kii vivita kegha, ti kava ekalesiya ina koyaghisi.

¹⁷ Ma vinoraveraveyana, iyavo kava ekalesiya kamosiyai ebigabiga bubuna, edimadima bo ibeyebeyena, ti damsi na kovi miiyesi ma bade kovokaravesi. ¹⁸ Giruma katamana evonavona bo, “Maranai ox whiti egudagudai na kawana ke kona kupotai.”* ma bade evonavona bo, “Bigabiga wawayina ina biga kubiine na miiya ina viiya.”*

¹⁹ Ma mikedda vinoraveraveyana sago ekalesiya kamosiyai ebigabiga bubuna ma wawaya sago ina pisi kurim da tomowina kana vava ina kiiviberoi na ina sisiya ke kuni yanei. Mikeda wawaya ruwa bo aroba yavata matasiyai ikitai da tomowina berabero iberai na kuni yanesi.* ²⁰ Ma iyavo kava berabero ina berabera na debiiyai keyeghisi da Keresiyana peyarisi ina yabumana da ke nakanani ina berai.

²¹ God, Yesu Keriso ma aneya vovokaravisi matasiyai avonavonem da weni sisiyisi kekivina bubuni. Ma aviyavisina kuna berabera na wawaya peyarisi kurisi nakanani keberai,

* **5:18:** Deut 25:4; Mat 10:10; Luk 10:7 * **5:18:** Israel damsi whiti iyuyuna ma dowiyai itutura. Ma ox (Kau tomowina) ipiyei ma ivi tugudagudai da whiti vavina ma yoghona iti bogebogesi. Ma nani kamonai kawana ke ita kupotai, iyamna maranai itugudaguda na whiti gisina ita kanikani. * **5:19:** Deut 17:6, 19:15

ma ke wawaya viya kava kurisi. ²² Ma ke kuni yaghiyaghina da imam wawaya ku tepasi kuna terei. Kunona i yawasa kuna kita bubuni ma muriyai kuna vinei da ekalesiya kamoni ini bada. Ma wawaya viya berabero ina beraberi na ke ku kamosi kuna rui. Keberai da tam maninim kavakava.

²³ Ke okowa kava kunumai ma wain gisina yavata kunumai manawim kubiine, iyamna tam gubagubagim.

²⁴ Wawaya viya i berabero na debiiyai takitakitai da namada takovi. Ma wawaya viya i berabero na gavugavuna ma karakava ina rudeba. ²⁵ Ma bade bera biibiisi nakanani. Viya debiiyai takitakitai ma viya na gavugavusi. Ma ke kovokovoghina da nani berasi biibiisi mara nonowa gavugavunai ina makai, mara sago ina rudeba.

6

¹ Wawaya iyavo kava ivi sleiv, ti na vita ghamana ekavakavari. Ma ita notai da i babada ita vopepetisi ma ita votekatekesi. Nakanani ina bera da wawaya God kana vava ke ini beroi ma bade ita vibeyebeyena ke ina kiiviberoi. ² Ma sleiv wawayisi kamosiyai viya i babada namada Keriso ivi tumaghane. Ma sleiv wawayisi nani babadisi ke ina tereoruwesi, iyamna ti na Keresiyana varevaresisi vaghata ma yavata iti nuwasago. Tuna kubiine nuwanuwasi kudubinai i babada kubiisi ina biga, ma i biga kamoni aviyavisina biibiina epanapanani na i babada iyamna kudubina ina viiya. Weni sisiyisi kevi beyebeyesi ma sisiya bagibagina keterei da ina kivini.

Vibeyebeyena vibero ma mura vaghata.

³ Ma meni wawayina vibeyebeyena vibero eberaberai, ina vibeyebeyena ke Bada Yesu Keriso ina vonavaghata bo ke Kerisiyana ina keta vaghata, ⁴tuna wawayina nuwanuwana kamoni kayotata ivi tupoi. Tuna neghaneghana, ke sago aviyavisina itakovi. Ina nota dowadowana kubiine, ina kayowana da ina gamogamo wapawapa ma mara nonowa sisiya ini kawapatei. Wawaye eberaberisi da ti mani kamosiyai inuwakapikapiyana, ma ivonapasipasiyana, turaturasi iavaberowesi ma wavuvivirana eberaberai. ⁵ Nota gwabisiyai kegha ma vonavaghata ivi wapai. Ma enotanotai da Keriso ina biga ina beraberai na nani kamoni dobu ina mura ghamana ina panani.

⁶ Ma vonavaghata, tota Keresiyana na aviyavisina gisina gwabitiyai na tinuwabiibiyai ma mura ghamanakina nuwanuwata kamoni tapanani. ⁷ Tatupuwa na ke sago aviyavisina kata kavari ma kata pisi. Ma bade maranai tarabobo na ke sago aviyavisina takavari ma tanae. ⁸Tuna kubiine na vavai ma gara gwabitiyai na tinuwabiibai. ⁹ Ma iyavo kava dobu ina mura ghamana ematamatighei, ti damsi na ruyagha ina panani. I kayowana neghaneghasi ma beroberosi eteretereoruwesi da Seitan ina ku poko ina rui. I yawasa ina resoi ma ini beroi. ¹⁰ Wawaye nuwanuwasi mane eviivii kirakiiyei na tuna ini badesi da berabero bogii ma bogiiyai ina beraberai da mane ina viiviiya. Ma vitumaghana wawayisi viya i kayowana ghamana da iti mane kirakai na i vitumaghana

ivi beroi. Ti damsi isiwana ma i nuwapoya ipeyari ma i nuwavisi irakata.

Pol ina sisiya Timoti kurina.

¹¹ Timoti, tam na God rapenai, tuna kubiine nani berasi keveruvuvurei. Keberai da am yawasa na maninina, God ina kayowana kava kekivini, kevi tumaghana, kevi nuwaviina, kemiirikikina ma kevopepeta. Kevi rewapana da weni berasi na gwabimuwai ina makai. ¹² Ma am nota evirewapana ma kevi paparana kirakai da am vitumaghana kuna vokikini ma yawasa makamakii nonowina ina vibiibiina kudubina kuna vii yavui. Tuna yawasina kubiine God ikwatum ma koroto maghinosiyai kuvi mamatara da Keriso kuvi tumaghanei. ¹³ God na bera kudubina dobuwai iyamoni. Ma Yesu Keriso na vonavaghata kudubina ivi mamatarei maranai Pontiyas Pailat maghinonai imiimiiri da ivivi tupavirevirei.* ¹⁴ Ma God da Yesu Keriso matasiyai avonavonem da weni sisiyisi bagibagisi kevotekatekei ma kenunura bubuni da wawaya ke ini avaberowem. Keberai ina nenaе da Bada Yesu Keriso ina vovira kana ku mara. ¹⁵ Ma God tuna kava iakovi da avi maranai ina vovira. God na vovokaravina ma ina kina kava na bera kudubina kana Bada. Tuna kiikiivavo i Kiivavo ma babada i Bada. ¹⁶ Tuna ina kina kava makamakii nonowina ma yasegana rewapanina kamoni emakamakai da wawaya ke kovokovoghina ina miiririya kurina, ke sago wawaya ita kitai bo ina kitai. Kudubita tavokaravei ma rewapana taverei da mara nonowa ini kiivavo. Amen.

* **6:13:** Jon 18:37

¹⁷ Keresiyana mumurisi kevonesi da ke ina kayotata ma dobu ina mura ke ini tumaghanei, iyamna karako mura gwabisiyai ma maram na ina wapa. Ma God ini tumaghanei. Tuna aviyavisina kudubina everevereta da nuwabiibiyai tamakamakai. ¹⁸ Ma kevonesi da bera biibiisi ina beraberai, mara nonowa ina vereverena ma nimonimoriyai wawaya ini vitesi. ¹⁹ Weni berasi ina beraberai na kanumisi kana mura ina vovovidaburana. Tuna nakanani ma kowora bagibagina ita rutakurei da karakava biibiina ina panani. Ma nani maranai yawasa vaghata kunumai ina viiya.

²⁰ Timoti, aviyavisina God iverem na kekoy-
agha bubuni. Ma mikedu wawaya i nuwagi-
iura vibero ina vivisiyei bo ina vivigamowanei na
keveruvuvuresi. ²¹ Wawaya viya ivona da akova
vaghata gwabisiyai ma kegha, vitumaghana ke-
tana vaghata ivi wapai.

Bada kurina ainowi da ina agabiibai tami pe-
yarimi ina veremi.

Gapapaiwa New Testament
The New Testament in the Gapapaiwa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Gapapaiwa long
Niugini

copyright © 2009-2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gapapaiwa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-11-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 11 Nov 2022

02820c89-25a2-533d-9e19-9a2d0e178860